Ч. 196 Субота 31 серпня (12 вересня) 1896. Рік VI

Виходить у Львові що дня (крім недїль і гр. кат. сьвят) о 5-ій годинї по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жаданє і за зложенєм оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Людвика Пльона і в ц. к. Староствах на провінциї:
на цїлий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цїлий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Загальні збори тов. „Руска Школа“.

(Конець).

Секретар товариства проф. Клим відчитав від виділу два внесеня, а іменно 1), щоби нововибраний виділ подав до краєвого сойму петицию в справі остаточної реґуляциї платнї учителїв народних. Над сим внесенєм вивязала ся довша дискусия, в котрій забрав передовсїм слово уч. Дарій Пігуляк з Лашківки, і вносив, щоби виділ вправдї домагав ся підвисшеня платнї, але щоби на випадок браку фондів рускі посли старали ся, що найменше о підвисшенє дорожняного додатку, котрий тепер виносить для учителїв, що мають помешканє, 50 зр., а для всїх инших 75 зр. Учитель Недїльский і надучитель Савицкий були тої гадки, що не треба просити і о підвисшенє дорожняного додатку, бо в такім разї сойм не приступить зовсїм до реґуляциї платнї. Учитель Ілюк підніс, що петициями учительство ледви чи дійде до цїли, тож вносив, щоби з отворенєм сойму вислати від виділу товариства депутацию до президента краю та до сойму. Секретар Клим спротивив ся сему внесеню, підносячи, що і президент краєвий і сойм прихильні цїлій справі, а коли тепер заносить ся на підвисшенє платнї урядникам державним і коли о те саме старає ся виділ краєвий для своїх урядників, то сойм не зможе відказати сего учителям народним. Розходить ся лиш о те, щоби справу приспішити, отже секретар підпирає внесенє виділу: обмежити ся в справі реґуляциї платнї на саму петицию, а коли-б не було надїї на успішне залагодженє справи, то нехай члени виділу товариства і после до сойму краєвого, панове Пігуляк і др. Стоцкий приватно своїм впливом постарають ся бодай о підвисшенє дорожняного додатку. Принято внесенє виділу одноголосно.

Далї предложив секретар товариства зборам отсе внесенє виділу: виділ признаючи великі заслуги около руского шкільництва послам пп. Пігулякови, д-ру Стоцкому і Вахнянинови, рішив предложити сї їх заслуги сьвітлим зборам до оцїненя. Що тї панове для руского шкільництва зробили і роблять, всїм нам добре відомо і нема, здає ся, потреби все те тут вичисляти. Також загально звісно, що посол до ради державної п. Вахнянин іменно сего року доложив всїх своїх старань около заснованя руської ґімназиї в Чернівцях, як неменше около піднесеня руского шкільництва на Буковинї взагалї. Сей вп. посол боронив сего року чести нашого найбільшого буковиньского поета Осипа Федьковича против гидких напастий посла Цуркана так мужно, що ми з радостию повинні пошанувати єго діяльність, а то тим більше, що наші противники цїлком несправедливо відважили ся запротестувати против єго вмішуваня в буковиньско-просьвітні справи. Виділ вносить проте: Сьвітлі збори зволять іменувати сих трьох вп. панів почетними членами товариства „Руска Школа“. Се внесенє виділу принято через акламацию.

Опісля приступлено до дальшої точки дневного порядку, а то до вільних внесень членів товариства.

Надучитель Савицкий предложив зборам отсї три внесеня: 1) щоби товариство „Руска Школа“ видавало для руского учительства педаґоґічний листок: 2) щоби в бібліотецї кождої рускої народної школи находив ся словар Желехівского і 3) щоби в новім накладї „Німецкого-учебника“ Рота-Ґлїбовицкого для шкіл народних ч. I. і II. находили ся при кінцї в словарци і тї слова, котрі подибують ся в 1 части читанки для шкіл народних Омеляна Поповича, а яко слова меньше зрозумілі вимагають конечно полсненя.

Над поодинокими сими внесенями вивязала ся ширша дискусия. Що-до першого внесеня промавляли пп. Савицкий, Ілюк і Недїльский і секретар Клим. Учит. Пігуляк виказував, що задля недостатку гроший годї видавати самостійну педаґоґічну часопись; булоби добре, щоби учителї від часу до часу посилали свої дидактично-педаґоґічні статї на руку центрального виділу товариства, а сей мав би постарати ся далї о їх видруковане в осібній рубрицї ґазети *Буковина*, бо-ж і нїмецкі черновецкі часописи, як Buk. Nachrichten і Buk. Rundschau поміщають від часу до часу в такій осібній рубрицї педаґоґічні статї. — Гадку п. Пігуляка підпер голова товариства, указуючи на убогі фонди, задля яких товариство мусїло продовженє перших двох випусків педаґоґічної часописи „Руска Школа“ залишити, що тим більше треба тепер взяти під увагу, позаяк товариство вичерпало майже всї свої фонди в користь рускої бурси в Чернівцях. — Надучитель Івасюк, поділяючи також гадку п. Пігуляка, вказував на те, що в такій шкільній рубрицї *Буковини* могли-б містити ся не тільки фахові статї, але й взагалї всякі справи, що дотичать учительства і шкільництва. — По

2)

Пельопонез і Крета.

(Після записок нїмецкого туриста).

I.

З Атин до Коринту і Навплїї. — Саляміс і канал коринтский. — На земли Пельопса. — Грецкий драґоманос. — Кикльопскі мури в Тірінс і Мікене. — Епідаврос і стародавний грецкий театр. — З Навплїї через Тріполїцу до Спарти і Калямати.

(Дальше).

З Навплїї в глубину Пельопонезу треба їхати насамперед зелїзницею до Тріполїци, а звідтам, як вже Бог дасть, або верхом на кони, мулї, або й возом, коли де не зла дорога. Тріполїца то розкішне місточко розкинене широко по рівнинї межи горами. Доми тут майже всї без поверхів, улицї і площі широкі. Місточка в Грециї взагалї то лиш нїби великі села; мурованих домів і тротоарів нема, доми без поверхів, а люди і худоба мешкають в найбільшій згоді під одним дахом. Жителї Тріполїци по найбільшій части хлїбороби, але суть і ремісники, котрі, як всюди по грецких містах мають свої окремі улицї. Ремісники тутешні по найбільшій части шевцї, гарбарі і ковалї. Тут виробляють в цїлій Грециї т. зв. „зарухія“ т. є. вишивані черевики, а радше ходаки з червоної шкіри з довгими в гору задертими „носами“ і кутасиками на них. В Тріполїцї, як і в цїлій еї околици носять вже всї ориґінальний грецкий стрій народний, якому нїгде в сьвітї нема пари, хиба що ще мадярскі чікоші нагадують его своїми широкими штанами. Мужчини носять тут рід широкої запаски з білого полотна званої „фустанелля“, що сягає від пояса аж по колїна. На ту запаску треба около 14 метрів полотна і еї складають в множество фалд так, що она виглядає, як широка і відстаюча від ніг, а коротка спідниця. Ноги аж по колїна обвивають вовняними платками, котрі обвязують ремінцями від ходаків. За поясом, за котрим давнїйше містив ся цїлий арсенал зброї, ножів і пістолетів, носять тепер малу, шкіряну торбинку, подібну до футерала від револьвера. Груди вкриває короткий, вишиваний або й нї кафтан без рукавів, а руки — широкі рукави від сорочки. Кождий „фустанелляс“ — так називає ся типовий Грек сих сторін — носить на голові червоний фез з чорним кутасом.

Так був убраний і наш господар гостинницї, котрий нас чужинцїв забрав зараз з двірця з собою та повів насамперед до καφενεῖον (кафенейон, — каварня) де ми познакомили ся з ним близше і при знаменитій турецкій каві та знаменитій „мастіха“ стали собі великими приятелями. В Грециї подібно, як в подальших сторонах Італїї, відносини властителя гостинницї до подорожного бувають звичайно дуже сердечні, але то опісля при обрахунку не стоїть єму на перешкодї своїх гостий сердечно вдерти та ще на дорогу і виганьбити. Покріпившись, вибрали ся ми на місто дещо купити. Тут, Бог знає звідки, взяв ся коло нас якийсь Нїмець, краян, з фаху годинникар, котрий тут попри своїм ремеслї занимав ся ще й дечим иншим, будував н. пр. мости. Розуміє ся, що вечером мусїли ми здорово запити наше знакомство на чужинї знаменитим вином мантїнейским, з виноградників в тім місцї, де колись на півнїч стояло славне місто Мантінея. З него тепер ледви слїди остали ся.

На другий день рано поїхали ми двома возами до Спарти. По дорозї ставали ми майже в кождім „ханї“ — так зве ся тут коршма — при дорозї. Такий „ханї“ то цїкава річ. Простора хата а в нїй кілька лавок, ну та й ще може і стіл. На обох сих меблях можна спати. Постелї нема нїякої, а коли де дадуть якийсь сїнник, то таки безпечнїйше спати на твердій лаві, бо бодай чоловік безпечний, що єго нїчо не обліє. До сеї комнати припирає ще звичайно стайня відділена від неї лиш тоненькою стінкою і комора. Криша спочиває на стовпах перед хатою і так творить живописне підсїнє. Послїдний кусень дороги був особливо красний. Шпилястї вершки гір Тайґету висували ся чим раз більше. Наконець спускає ся дорога в долину ріки Евротас і ось лежить перед нами місто Менелая і Лікурґа. На цїлій дорозї не зидів я нїчого красшого як долину Евротаса зі Спартою. Долину, що красує ся своїми оливними садами і полями засїяними збіжем, обнимають з одного боку від заходу гори Тайґетос, вкриті снїгом, з другого, від всходу гори Малевон, звані в старинї Парнон а серединою тяг-

замкненю дебати над сею справою принято внесенє п. Пігуляка.

Що-до другого і третого внесеня, то п. Савицкий наводив менше зрозумілі слова з 1. части читанки Омеляна Поповича і виказував тим потребу словаря Желехівского для бібліотек руских народних шкіл, як і поміщеня таких слів в словарци 1. і 2. части німецких учебників Рота-Глїбовицкого. — Голова товариства піднїс, що читанки для шкіл народних як і взагалї всякі учебники для шкільної молодїжи на жаден спосіб не можуть бути уложенї так, щоби не виказували більше нїчого, як лише такий запас слів, яким послугує ся сам ученик; впрочім знанє учеників в тім взглядї дуже ріжнородне, бо-ж то, що одному ученикови зрозуміле, другому може бути менше або зовсім незрозуміле; річ учителя є, пояснити ученикови то, чого він не розуміє; взагалї школа на те, щоби ученик приучував ся того, чого ще не знає. Отже голова тої гадки, щоби не доповнювати словарця учебників Рота-Глїбовицкого, — котрі зрештою не стоять в жаднїй звязи з читанками Ом. Поповича — менше зрозумілими словами із сих читанок, за те попирає внесенє п. Савицкого що до словаря, однак мотивуючи потребу его тим, що кождому учителеви повинна бути дана можність вивчувати ся добре руского язика, щоби таким чином був в станї, пояснити все ученикови, як і з другої сторони взагалї міг і сам як найлїпше вишобразувати ся в рускім язицї. Вправдї наклад словаря Желехівского вже вичерпаний, однак жаданем, впровадити его по всїх школах, спонукало би ся шкільні власти на Буковинї і в Галичинї взяти ся до нового виданя его. По дальшій нарадї над сею справою, в котрій забирали ще голос п. Ілюк і п. Івасюк, друге внесенє п. Савицкого одноголосно принято, а трете відкинено. — Далї слїдувало внесенє п. Недїльского: щоби тижневник науковий, протокол чинности, всякі викази дїтий, квіти на пенсию, переписку урядову з шкільними властями провадити не як доси, в язицї нїмецкім, а в язицї рускім. П. Савицкий підпирає се внесенє, а крім того ще й жадає, щоби на учительских конференциях що найменше один темат конче предкладати в язицї рускім; до того повиннї учителї шкільною властию в своїм власнім інтересї формально бути обовязанї, а не повинно здавати ся сю справу, як се доси бувало, на їх волю. Внесенє п. Недїльского і Савицкого, поперте п. Пігуляком і Поповичем, приняли збори одноголосно.

Учит. п. Недїльский вносив дальше, щоби видїл товариства постарав ся для учителїв шкіл народних о знижене цїни їзди на зелїзници, як єї мають урядники державні. І се внесенє принято.

Опісля піднесли збори потребу осібної ґеорафічної карти Буковини для шкіл народних. На се відповів проф. Клим, що карти майже вже готові і вийдуть небавом в язицї нїмецкім і рускім (взглядно волоскім). Місцевости Буковини списанї в тій картї після виговору народу.

По вільних внесенях відчитано наспівші телеґрами, а відтак приступлено до вибору нового видїлу. В склад его увійшли отсї панове: професори др. Смаль-Стоцкий, Єр. Пігуляк, Ом. Попович, С. Шпойнаровский, А. Клим, совітник Вол. Ясеницкий, амануензіс Ів. Ронґуш, учителї: Атан. Руснак, І. Савицкий, Василь Івасюк; заступники: О. Ельсгольц, Н. Іваницкий, Ів. Радомский. — Голова зборів замітив, що з вибору вийшов майже той сам видїл, що й доси стояв на чолї товариства, і уважає се за знак, що збори заявляють тим своє довіре до видїлу, який в уплинувшім урядовім роцї займав ся справами товариства, дякує за то довіре і запевняє збори, що новий видїл ще ревнїйше буде старати ся віддатись справам товариства, як се було можливе перше. — Тепер мали ще наступити 2 точки дневного порядку, а то лїтературний відчит голови товариства і дидактичний відчит проф. Ом. Поповича. Оба сї відчити мусїли відпасти, бо проф. Попович не був присутний, а що-до відчиту лїтературного, то з огляду на пізний час рішили збори на внесенє п. Пігуляка, его не читати, але за то видрукувати его в „Буковинї“.

По сїм закрив збори голова товариства, дякуючи в прощальній своїй бесїдї зібраним учителям за так численну участь (було їх около 100) і завзиваючи їх до солїдарности і єдности, без котрої руске учительство на Буковинї не зможе вповнї відповісти високій задачі, до котрої оно покликане; товариство „Руска Школа“ нехай буде тою точкою єдности, тим їх осередком, а коли злучать ся всї в тім осередку до високої і благородної цїли, до працї над просьвітою народу, то в недалекій будучности певно і учительство і руске шкільництво та просьвіта на Буковинї стане висше, стане так високо, як оно повинно бути.

Вкінци піднїс голова трикратне „Многая лїта“ в честь Найяснїйшого Монарха, під котрого опікою руский нарід має можність свобідно розвивати ся. Весь збір піднїс три рази голосний оклик, а потім засьпівав гимн народний і „Многая лїта“.

Вечером о 8 годинї відбув ся в сали касиновий комерс, на котрім промовляли: голова товариства в честь філїї кіцманьскої, п. інспектор Стратичук в честь видїлу центрального, п. Савицкий в честь гостя зі Львова о. Стефановича, о. Стефанович в честь руского учительства на Буковинї і богато других бесїдників-учителїв. Всї розстались скріплені духом до дальшої працї над просьвітою питомого народу і перенятї надїєю на краснї часи.

Новинки.

Львів дня 11 вересня 1896.

— **Ц. к. краєва Рада шкільна** ухвалила між иншими на засїданю з дня 7-го с. м.: 1) Іменувати учителями в народних школах: Генрику Морошані молодшою учителькою 5-кл. школи в Товмачи, Євг. Валявского і Кароля Зьобровского старшими учителями 4-кл. школи в Княгининї селї, Юл. Ортиньску старшою учителькою 6-кл. женьскої школи в Сяноцї, Мик. Повха учителем в Кривичах, Валер. Маврановского старшим учителем 5-кл. мужеской школи в Підгайцях, Йос. Кефермілера управителем 6-кл. женьскої школи в Бучачи, Йос. Садовского управителем а Бальб. Садовску молодшою учителькою 2-кл. школи в Охотници на Ямнім, Юл. Ріхтера учителем в Глинній, Володисл. Гилевича в Руднї, Бронисл. Конопкову в Винничках, Йос. Соболевского в Монастирци, Стан. Голиньского в Білцї королївскій Ант. Саварина в Крушельници, Альб. Смочкевича в Лїщоватім, Володисл. Пшигодского молод. учителем 5-кл. школи в Жовкві, Ант. Івиньского учителем в Скориках, Мих. Турчаньского в Новосїлцї язловецкій, Казим. Стшелецкого в Спасї, Павла Гринишака в Княжолуцї, Як. Урбана в Мухачи, Герм. Думинївну молод. учителькою 2-кл. школи в Мединичах, Мих. Стецева учит. в Медвежи, Мих. Кизимовича в Кійданові, Ант. Качмарского в Волі якубовій, Мих. Дїдуха в Потічку, Йос. Демелївну молодшою учителькою 2-кл. школи в Олеську, Стеф. Скрипчука учителем в Волици комаровій, Володисл. Райса в Опільску, Як. Прихитка в Петричах, Стеф. Зварича в Тетевчичах; 2) іменувати суплентами в середних школах: Ів. Пентку в ґімназиї св. Яцка в Кракові, Ант. Беляка в ґімназиї св. Анни в Кракові, Тад. Лопушаньского в шк. реальній в Кракові, Ів. Копача в акад. ґімн.

не ся широке русло ріки Евротаса цїле вкрите цвитучими олеандрами, бо то лїто і в грецких ріках мало води. Що за розкіш скупати ся в Евротасї, коло шумячого очерету, з котрого молодїж спартаньска робила собі колись ложе. Тайґетос має незвичайно характеристичну утвору. Попри головне пасмо тягне ся довге підгіре. На однім з его вершків стоїть каплиця Гаґіос Еліяс (сьв. Ілиї). Поза тим пасмом підниймають ся гори Тайґету мовби величезні зуби. В сторону же, як Парнон, ідуть горби за горбами, мовби филї на мори.

В сїй долинї, посеред городів і садів, над рікою лежить місто Спарта. Але то не стародавна Спарта, в котрій славний законодавець, Лікурґ, подїлив був землю помежи всїх на рівні части, котрої не вільно було нї дальше дїлити, нї продавати, де всї мужчини мусїли обідати разом, а всї хлопцї від 7 до 20 року житя виховувати ся разом публичним коштом і де на то, щоби нїхто не розбогатїв, заведено зелїзні гроші так великі, що хиба було їх везти возом — тої Спарти нема, лиш розвалини з неї вказують нинї, де она стояла. З нею щез і той спартаньский нарід, що славив ся своєю хоробростию у війнї, а своєю простотою звичаїв, своєю спільностию громадскою дома. На місци сеї Спарти стоїть нова і то дуже нова, бо побудувала ся тут, де тепер стоїть, ледви в 1834 р. До того часу були лиш розвалини старої і місто Лякедемонїя, що стояло тут до 1248 р. В тім часї повстало о 4 кільометри дальше нове місто Містра, а Лякедемонїя опустїла. Теперішне місто не велике, має всего ледви 12000 жителїв, доми в нїм низькі, улицї нечисті а із замітнїйших будівель нема нїяких, хиба розвалини старого міста, а з тих найбільші — розвалини театру.

Ми приїхали вже понад вечір до Спарти і годї було добре в нїй розглянути ся, тим більше, що на другий день треба було досьвіта вибирати ся через гори до Калямати, щоби там застати ще корабель, котрий мав нас повезти на Крету. Замовивши собі проводирів і мулів, переночували ми в містї, а на другий день вибрали ся в дальшу дорогу і наконець по великих трудах станули в Каляматї. Місто се, положене над самим морем, також не велике, але гарне і дуже торговельне. В містї і доокола міста повно помаранчевих, оливних, фіґових і морвових садів. Морва грає тут бодай чи не найважнїйшу ролю, бо тут годують шовківників на шовк, а в містї суть аж двї парові прядільні шовку. Побіч шовку торгує місто найбільше розинками, фіґами і оливою. Продукти ті вивозять великими масами головно до Франциї і Америки. Калямата, звана також Каляме єсть столицею провінциї Месенїя, має великий порт, одну ґімназию і богато фабрик. Місто єсть також сполучене зелїзницею, котра іде через Дїяволїцу і Тріполїцу зі столицею краю, з Атинами.

II.

В дорозї до Крети. — Дещо з історії острова. — Богатства землї. — Національний характер Кретийцїв. — Кандія та Ретімно і положенє в сих містах.

Поволи щезає нам з очий грецка земля а доокола шумять морскі филї і бють ся легко об корабель. З чудно синього неба робить ся сїре і сонце западає поволи без всякої краси і величавости. Межи мішаниною народів на кораблі робить ся рух; всї виходять на поклад відотхнути холодним вечірним воздухом. Знайшли ся тут Турки з Альбанії і Тесалїї, що везуть тютюн на Крету, турецкі офіцири з Солуня, що ще в Атинах скинули з себе свої уніформи, поховали їх, а убрали ся в довгі білі халати, Чорногорцї, Нїмцї, Італїянцї — нема лиш говірливих Греків. Они ходять иншими дорогами. Або втїкають з жінками і дїтьми з Крети до Греції, а відтак вертають звідтам самі, або їдуть на маленьких грецких пароходах і вітриловцях, щоби можна легко скрити ся поза скалами коло Крети і дістати ся на остров до своєї громади, що виступила до борби з турецким півмісяцем. Хоч і як мирно на кораблі, а все таки і тут заносить порохом, котрий ніби то тим більше чути, чим близше до Крети.

З ранної мраки виринають шпилясті вершки Крети; в рожевім сьвітлї витає нас гора Іда, родинне місце грецкого бога. На горах стоять повстанцї, а в містах на побережу повіває ще бунчук турецкий з півмісяцем. Але заким доїдемо до самого острова і придивимо ся близше тому, що там дїє ся, не від річи буде пригадати собі дещо з єго історії.

Крета то вітчина богів, а така красна як небо — так казали стародавні славячи остров, котрий в наших часах ще не давно подобав скорше на пекло. Тут родив ся неаби хто, лиш таки сам отець богів і людий, найстарший бог у стародавних Греків, Зевес. Тут якийсь сьвящений нарід Курети виховували єго на сьвятій горі Ідї, на нїй він помер і там єго поховали. Ба, ще в середних віках показувано подорожним величезну „могилу Зевеса“ а в головах єї навіть напись. Тоті Курети були мабуть карийского походженя, отже Азийцї. Але ще не скінчила ся була друга тисячка лїт перед рожд. Христ., як на остров прийшли грецкі племена

у Львові, Кл. Глібовицкого в ґімн. в Тернополи; 3) перенести суплентів: Вас. Виняря з ґімназиї академичної у Львові і Сев. Воляньского з ґімназиї в Золочеві до I-ої ґімназиї в Перемишли, Ів. Мануляка з ґімназиї в Коломиї до II-ої ґімназиї в Перемишли, Йос. Буржиньского з ґімназиї в Коломиї і Мар. Бараньского з ґімназиї в Самборі до ґімназиї в Станиславові, Мар. Коцовского з ґімназиї в Бучачи і Йос. Вержбицкого з ґімназиї в Станиславові до ґімназиї в Самборі, Вас. Грицевича з ґімназиї академичної у Львові до ґімназиї в Бережанах, Володим. Полотницкого з ґімназиї академичної у Львові до ґімназиї в Ярославі, Домин. Желяка з ґімназиї в Золочеві до школи реальної в Станиславові, Конр. Рафаловского зі школи реальної у Львові до ґімназиї в Тернополи, Мар. Буржиньского зі школи реальної в Кракові до ґімназиї в Тарнові, Фр. Попйолка з ґімназиї в Яслї до ґімназиї в Сяноці; 4) затвердити в учительстві в школах середних Тад. Цвойдзиньского учителя ґімназиї в Бережанах; 5) іменувати: Вас. Вонсовича заступником старшого учителя при мужескій семинариї учительскій в Самборі, Володисл. Ґіртлєра заступником учителя школи вправ при мужескій учительскій семинариї у Львові; 6) переміпити від 1 січня 1897 народні школи: одноклясові в Гриневі і Водниках на двоклясові, триклясову школу в Олешичах на чотироклясову; 7) апробувати до ужитку в школах середних підручники: 1) О. Алекс. Тороньский „Християньско-католицкий катехизм для I кляси шкіл середних“. Видане трете. Львів 1896. Накладом фонду краевого. Ціна примірника оправного 1 корона. 2) Александер Барвіньский „Виїмки з народної літератури україньско-рускої XIX віку“. Для висших кляс шкіл середних. Часть II. Львів 1896. Накладом фонду краевого. Ціна в оправі 2 зр. 20 кр. 3) Др. А. Левицкий-Матїїв „Історня краю родинного для висших кляс шкіл середних“. Львів 1895. Накладом фонду краевого. Ціна в оправі 1 зр. 20 кр.

— **Є. В. Цїсар** дарував погорільцям громади Косова 1.000 зр. запомоги.

— **Є. Е. п. Намістник** кн. Евст. Санґушко виїхав вчера пополудни куриерским поїздом зі Львова до Перемишля.

— **Іспит кваліфікацийний** для учителїв шкіл народних перед комісиею іспитовою в Станиславові, розпічне ся дня 30-го вересня. Поданя на руки дотичної Ради шкільної треба вносити найдальше до 20-го с. м.

— **Новий президент міста Львова** др. Годим. Малаховский зложив вчера присягу в руку Є. Ексц. п. Намістника, а оба віцепрезиденти пп. Шаер і Михальский в руки дра Малаховского. О годинї $1\frac{1}{2}$ в полудне попращали урядники маґістрату і учителї міских шкіл львівских уступаючого президента п. Мохнацкого, а відтак представили ся новому бурміцтрови дрови Малаховскому. Др. Малаховский в своїй промові до урядників заявив, що буде дбати о їх добро і руководити ся справедливостию, але з другої сторони жадае безусловно від урядників точного і совістного виповнюваня своїх обовязків.

— **Др. Михайло Борисикевич,** звістний окуліст, професор унїверситету в Градци, перебувае у Львові.

— **З Ріо Жанейро** наспіла сумна вість, що дня 3-го с. м. упокоїла ся там по короткій недузї на жовту фебру Павлина з Ганкевичів Воляньска, жена о. Івана Воляньского, котрий як відомо, виїхав сего літа з дром Семирадским до Бразилії, яко делеґат Видїлу краевого для розслїдженя відносин в Бразилії, а покійна вибрала ся туди з своїм мужем.

— **Страшна пригода**. Зі Сколього доносять до одної краківскої часописи: Дня 7 с. м. по полудни вбіг поміж повертаючих людий з похорону скажений пес і покусав 15 осіб. Покалїчені від'їхали найблизшим поїздом до Стрия, до загального шпиталя.

— **Віденьский унїверситет** числив в минувшім півроці лїтнім 4209 слухателїв звичайних і 1587 надзвичайних, разом 5796. В лїтнім півроці попередного року було на віденьскім унїверситетї 5450 слухателїв. Найбільше слухателїв мав виділ правничий, бо 2171 звичайних, а 483 надзвичайних.

— **Нещастна пригода на зелїзници.** Коло Лосонча на Угорщинї на неотворенім ще зелїзничім приватнім шляху, в'їхав поїзд з двома льокомотивами на поїзд з порожними возами, при чім льокомотиви порозбивали ся, а пять осіб утратило жите.

— **Фрітйоф Нанзен** тепер найславнїйший чоловік в своїй вітчинї і на его приняте устроюють всюди різні торжества. Підчас побуту его і залоги „Фрама“ в Дронтгаймі було назначене проґрамою оглядане церкви катедральної і коронацийної, котрої реставрация поступае помалу вперед від ювілею тисячлїтя Норвеґії в роцї 1872. Коли Нанзен увійшов з жінкою до церкви, то щоби нагадати ему найприемнїйшу хвилю в его житю, заграли з хорів марш весїльний скомпонований перед шести лїтами на честь подружия Нанзенів. — Проґрама торжества в Християнії на честь Нанзена обнимае між иншим ґалеве представлене в театрі, на котрім буде і король Оскар. Нанзена і его товаришів повитае король разом з наслідником престола так, як витав перед десяти лїтами в Штокгольмі Норденшільда і залогу корабля „Веґи“. Нанзен привіз з Землї Франц Йосифа останок зупи, яку їв тогди, коли стрітив ся з експедицию Джексона. Тая зупа — варена на водї морскій з мяса молодої фоки і кукурузяної муки — вже появила ся на списах страв по реставрациях. Нанзен і Йоганзен в часї стрічи з Джекзоном на Земли Франц Йосифа виглядали дуже комічно, бо від пятнайцять місяцїв не голили ся і не стригли волося, то заросли їм величезні бороди, а волося спадало на рамена. Джекзон, зараз по привитаню, відфотоґрафував їх в такім видї. — Взагалї Нанзен став ся тепер дуже популярною личностию в цїлій Норвеґії. Его портрет виднїе на хустках, на гафтах, на сьвіжого крою краватках званих „краватками бігуна північного“ і т. д.

— **Ювилей тютюну** може відбути ся в сїм роцї. В 1496 р. пізнав ішпаньский монах Роман Пано, котрий брав участь в виправі Хростофа Колюмба тютюневу ростину на острові Гайті, в околици званій Табаґо. О ужитку тої ростини дізнав ся він перший з Европейців від Індиян. Спершу привожено тютюн до Европи як лїк, і аж пізнїйше стали его уживати до куреня і нюханя. Таким чином вже від 400 літ трують ся Европейці нікотиною.

— **Помер** Володислав Яворский, повітовий інжинер в Самборі, в 48-ім роцї житя.

Штука, наука і лїтература.

— **„Дзвінка“ ч. 16 і 17** містить: Продовжене „Подорожи Ґулївера до краю великанів“ Джонатана Свіфта; — байку Ів. Франка „Вовк війтом“; — конець оповіданя Стеф. Пятки „Суєта о насущний“; — продовжене оповіданя Е. Бертета „Малий Американець“; — дальшу часть „Учених розмов Никольця з татуськом“ Ост. Макарушки; — Растика оповідане з німецкого „Бог при менї“; — опис Растика „Гроза“; — байку Б. Грінченка „Учений медвідь“; — учену забавку і ілюстрацию „На лїтній прогульці“.

ТЕЛЕҐРАМИ.

Ґориция 11 вересня. Президент мінїстрів ґр. Баденї удїляв вчера численних авдиенций, приймав архіеп. Цорна і капітулу, начальників властий цивільних і войскових, товариства і корпорациї. Бурмістри судових повітів ґорицкого і гайденшафтского просили о заведене словіньских шкіл середних і словіньскої мови в судї в Ґорициї. Депутация словіньских родичів в Ґорициї просила о остаточне полагоджене справи словіньского шкільництва.

Париж 11 вересня. Сильний цикльон пересунув ся вчера по полудни через середну часть Парижа і наробив страшенної шкоди. Буря покалїчила богато людий а кількох убила.

Константинополь 11 вересня. Нинї мае появити ся відповідь Порти на ноту амбасадорів в справі кретийскій і іраде султана в справі установленя мішаної комісиї, котра мае рішити чи деяких Вірмен треба відослати до їх місця приналежности. Видано приказ арештувати три вірменьскі дївчата належачі до комітету революцийного.

Рим 11 вересня. В однїй з уличок знайдено три бомби завинені в шмати і зложено їх в полїциї для близшого розслїду.

Атини 11 вересня. Ескадра анґлїйска відплила з порту Фалерон.

і надали Креті грецкий характер. Із сего другого населеня походив кретийский король Мінос, що панував в місті Кнозосї. Після віри стародавних Греків мав він бути сином Зевеса і богинї Европи. Той Мінос, кажуть, був такий мудрий і справедливий за житя, що боги зробили его по смерти судиею душ на тамтім сьвітї. Звістна також казка про лябірінт, котрий Мінос велїв побудувати в Кнозосї грецкому будівничому Дедальові, котрий відтак утїкав звідтам з своїм сином Ікаром на штучно приправлених крилах. В тім лябірінтї держав Мінос якусь потвору, т. зв. мінотавра, чоловіка з головою вола, котрий що року мусїв з'їсти кільканайцять молодих дївчат і хлопців, аж наконець убив его Тезей при помочи доньки Міноса, Аріядни, котра дала ему клубок ниток, коли він ішов до лябірінту; по нитцї знайшов він назад вихід звідтам. Новійші розслїди однакож показали, що на Креті не було нїколи лябірінту. На Креті жив також якийсь великий мудрець Епіменїдес, котрий як заснув ще молодим хлопцем, спав без перерви 57 лїт. На Креті родив ся також славний в старинї римский ґеоґраф Страбо. Сьв. Павло, їдучи до Риму вступив був на Крету і тут установив першим епіскопом якогось Грека Тита.

Ще Епіменїдес, кажуть, називав Кретийців брехунами, лютими зьвірятами та неробами; але то несправедливо, бо они були вже в глубокій старинї звістні яко знамениті мореплавці і стрільцї, яко люди відважні хоч і хитрі та кождої хвилї готові до бійки. Мимо того в 9 столїтю не могли они устояти ся супротив сили Сараценів, котрі около 850 р. взяли остров і тут на місци старого міста Гераклїон побудували нове, портове місто та назвали его від імени якогось грецкого монаха, Кандезеса, що був їх будівничим, Кандія. В глубокій старинї — кажуть — мав остров 99 міст, але при кінци середних віків було їх всего лиш чотири. Нинї на острові повно розвалин, а порти его замулені піском. Страшні колотнечі народні не лишили і Крети в спокою. В 1195 р. дарував грецкий цїсар Алексій Комнен остров Крету маркґрафови Боніфатиеви з Монтферрату за его поміч у війнї, а той в 1204 р. відступив остров Венециї. Венеция знов вела часто війну о сей остров з Ґенуею, аж на конець по 24-лїтній війнї в 1668 р. забрали Крету Турки. Лиш одні Сфакіоти, нарід дуже бутний і зухвалий, подібно як Сулїоти в Епірі, або Манїоти на Пельопонезї, бороли ся з Турками ще цїлих двіста лїт і піддали ся аж в 1868 р. Тоті Сфакіоти жиють в неприступних долинах в горах Мадерас, на північ від міста Сфакії, в західній части острова і они всї остались христянами, коли тимчасом другі Греки на острові попереходили цїлими громадами на магометаньску віру, подібно як Греки в Альбанії. Християни і магометани на острові, хоч одні і другі після народности Греки, ненавидять себе смертельно; особливо же Сфакіоти були завсїгди перші, що викликували ворохобню. Так само як тепер, так і в 1866 р. піддержувала Греция ворохобню на острові, посилала гроші і своїх охотників; але тогди Турки перший раз упорали ся за два роки з ворохобниками. Нинї мае остров около 300.000 жителїв, а межи ними правдивих Турків лиш дуже маленько. Третина же всїх Греків, і то по найбільшій части самі богаті люди, суть магометаньскої віри і мають в своїх руках дві третини острова.

(Дальше буде.)

За редакцию відповідае: Адам Креховецкий.

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.